126. Ensartede økonomiske rammevilkår for de selvejende daginstitutioner

28.00.00-G01-99-26

Resumé

På baggrund af en beslutning i byrådet har forvaltningen udarbejdet en analyse af, hvordan de selvejende daginstitutioner kan sikres ensartede økonomiske rammevilkår sammenholdt med de kommunale dagtilbud. Byrådet har desuden besluttet og afsat midler til, at de ensartede økonomiske rammevilkår mellem de kommunale og selvejende dagtilbud kan sikres.

Forvaltningen fremlægger på den baggrund en sag for børne- og skoleudvalget med forslag til ensartede økonomiske rammevilkår og med forslag om, at sagen sendes til høring hos de 12 selvejende daginstitutioner og i Sektor-MED Dagtilbud. Den endelige politiske stillingtagen til sagen finder sted i januar 2027.

Analysen viser, at de selvejende daginstitutioner samlet set skal tilføres 1,44 mio. kr. (2026-pl) årligt for at opnå de samme økonomiske rammevilkår som de kommunale dagtilbud. I budget 2027 er der taget højde for finansieringen af denne udgift. Derudover vil de selvejende daginstitutioner fremadrettet have mulighed for at komme ind under den kommunale forsikringsordning. Herved vil de selvejende daginstitutioner samlet set kunne spare 0,7 mio. kr. årligt på forsikringer.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til børne- og skoleudvalget

1. at forslaget til harmonisering af rammevilkårene mellem de kommunale dagtilbud og de selvejende daginstitutioner i Randers Kommune sendes til høring hos de 12 selvejende daginstitutioner og i Sektor-MED Dagtilbud, og
2. at der igangsættes et tilsvarende analysearbejde af de økonomiske rammevilkår for de kommunale og selvejende fritidstilbud.

Beslutning

1. Godkendt. Høringen skal lægges på høringsportalen og dagtilbudsrådet skal også høres.
2. Godkendt

Magnus Bigum havde forfald til mødet. René Skaarup deltog i stedet for.

Sagsfremstilling

Baggrund for analysearbejdet af de selvejende daginstitutioners rammevilkår

Byrådet behandlede på sit møde den 23. februar 2026 (punkt nr. 78) en evaluering af ressourcetildelingsmodellen på dagtilbudsområdet. Evalueringen viste blandt andet, at der var forskelle i de økonomiske grundvilkår mellem de kommunale dagtilbud og de selvejende daginstitutioner. Det giver de selvejende daginstitutioner andre økonomiske forudsætninger for at løse de samme pædagogiske opgaver som de kommunale dagtilbud har, ligesom det udfordrer princippet om et ensartet serviceniveau på tværs af institutionstyper. På den baggrund besluttede byrådet, at der skulle iværksættes en proces med henblik på at skabe mere ensartede økonomiske rammevilkår for de selvejende daginstitutioner sammenholdt med de kommunale dagtilbud.

Byrådet har efterfølgende på et møde den 8. oktober 2026 (punkt. nr. 306) besluttet og afsat midler til, at de ensartede økonomiske rammevilkår mellem de kommunale og selvejende dagtilbud kan sikres. I teksten fra budget 2027-30 fremgår det:

"En foreløbig vurdering viser, at udgifterne til skabelsen af ensartede vilkår må forventes at være et årligt beløb i størrelsesordenen 1,5 mio. kr. årligt. Da dette vil øge de selvejende dagtilbuds økonomiske robusthed, vil det samtidig reducere behovet for det faste puljebeløb på 2,0 mio. kr., der er afsat på dagtilbudsområdet til imødekommelse af særlige økonomiske udfordringer for både kommunale og selvejende daginstitutioner. En eventuel merudgift ved at skabe mere ensartede rammevilkår finansieres derfor via det faste puljebeløb. Tilsvarende afsættes der 0,6 mio. kr. årligt i sikring af ensartede økonomiske vilkår mellem de kommunale dagtilbud og private pasningsordninger. Udgiften søges ligeledes finansieret via puljebeløbet til imødekommelse af særlige økonomiske udfordringer."

I denne sag beskrives forskellene i de økonomiske grundvilkår for de kommunale dagtilbud og de selvejende daginstitutioner, og hvordan de økonomiske rammevilkår kan ensartes, herunder hvor stort et budget der skal tilføres de enkelte selvejende daginstitutioner for at sikre en udligning.

Processen omkring analysearbejdet

Forvaltningen har foretaget et analysearbejde, hvor de kommunale dagtilbuds og de selvejende daginstitutioners udgifter er sammenlignet. I forbindelse med analysearbejdet har forvaltningen været i dialog med og indsamlet data fra de 12 selvejende daginstitutioner i Randers Kommune. Lederne og bestyrelsesformændene for de selvejende daginstitutioner har været indbudt til et dialogmøde, hvor forvaltningen har gennemgået den foreløbige analyse og efterspurgt yderligere inputs til analysen fra de selvejende daginstitutioner. Herefter er der udarbejdet denne analyse og forslaget til en ny økonomisk tildeling til de selvejende daginstitutioner, og fordelingen af midlerne mellem de 12 daginstitutioner.

Forvaltningen forslår, at forslaget til den nye økonomiske tildeling sendes til høring i de 12 selvejende daginstitutioner og i Sektor-MED Dagtilbud, inden børne- og skoleudvalget på mødet den 11. januar 2027 får forelagt sagen igen. Det er byrådet, der skal træffe endelig beslutning i sagen, og det er planen, at byrådet kan behandle sagen på mødet den 25. januar 2027. Forvaltningen anbefaler, at de økonomiske rammevilkår herefter ensartes med tilbagevirkende kraft fra den 1. januar 2027.

Analysearbejdets resultater

Analysen omfatter tre områder:

1. Institutionernes bygningsrelaterede udgifter
2. Institutionernes forsikringer
3. Tildelingen af lederløn til lederne i de selvejende daginstitutioner.

Ad 1) Institutionernes bygningsrelaterede udgifter

Forvaltningen har opgjort og sammenlignet de kommunale dagtilbuds og de selvejende daginstitutioners bygningsrelaterede udgifter indenfor følgende områder:

- Alarm og sikring
- Rengøring
- El, vand og varme
- Renovation
- Skatter og afgifter
- Udvendige arealer
- Bygningsvedligehold.

Afsættet for sammenligningen har været det serviceniveau, som de kommunale dagtilbud har, og som er beskrevet i den Service Leverance Aftale (SLA) for dagtilbudsområdet, der er udarbejdet af Randers Kommunes Ejendomsservice i samarbejde med Børn og Skole. Nogle selvejende daginstitutioner ejer selv deres bygninger, nogle bor til leje hos en boligforening og nogle (Kristrup Vuggestue, Børnehuset Kristrup og Børnehuset Himmelblås afdeling Månedalen) bor i kommunale bygninger. De forskellige ejer-/lejeforhold er der forsøgt taget højde for i den økonomiske tildeling.

I forbindelse med analysearbejdet er der sket en afklaring af forskellige udgifter for de selvejende daginstitutioner, der bor i kommunale bygninger, så Randers Kommunes Ejendomsservice fremadrettet varetager flere opgaver og afholder flere udgifter hos disse institutioner.

Forvaltningen bemærker, at for både de kommunale og de selvejende daginstitutioner er den nuværende økonomi til bygningsvedligehold ikke tilstrækkelig til at rette op på et vedligeholdelsesmæssigt efterslæb på bygningsmassen, der øges år for år. Der er et øget behov for nødvendig genopretning, og der forventes i de kommende år øgede omkostninger forbundet med håndtering af miljøskadelige stoffer som f.eks. asbest og PCB. I Randers Kommune vil der de kommende år blive arbejdet hen mod en bygningsmasse med en vedligeholdelsesstand på et acceptabelt niveau, jfr. aftalen om budget 2027-30.

Ad 2) Institutionernes forsikringer

Flere af de selvejende daginstitutioner har tidligere forespurgt på mulighederne for at indgå i de kommunale forsikringsordninger, da Randers Kommune på grund af sin størrelse har mulighed for at forhandle bedre forsikringsaftaler end en enkeltstående institution. Forvaltningen har undersøgt mulighederne og har fået bekræftet fra kommunens forsikringsselskaber, at de selvejende daginstitutioner kan komme ind under den kommunale forsikringsordning med de dækninger, der er her. Efterfølgende har de selvejende daginstitutioner været indbudt til et møde, hvor Randers Kommunes Forsikringskontor har orienteret om kommunens forsikringsordninger. De kommunale forsikringsordninger omfatter bygnings- og løsøreforsikring (brand, vand, storm og tyveri), lovpligtig arbejdsskadeforsikring og ansvarsforsikring. Randers Kommune er selvforsikret på arbejdsskader- og ansvarsforsikring, og der er en selvrisiko på 10.000 kr. pr. skade for bygnings- og løsøreforsikring.

Det vil være den enkelte selvejende daginstitution, der skal beslutte, om den vil under den kommunale forsikringsordning. Hvis en selvejende daginstitution ønsker at indgå i de kommunale forsikringsordninger, vil forsikringsbeløbet, der skal dække dette, blive overført fra den selvejende daginstitution til Randers Kommune (økonomiudvalgets budget). Hvis den selvejende daginstitution ikke ønsker at være under den kommunale forsikringsordning, vil institutionen få tilført budget, der svarer til udgiften til den kommunale forsikringsdækning. Hvis en selvejende daginstitution ønsker yderligere forsikringsdækning, end det der er omfattet af de kommunale forsikringsordninger, skal institutionen selv finansiere dette.

Opgørelsen viser, at de selvejende daginstitutioner i dag har en samlet udgift til forsikringer på 1,2 mio. kr. Hvis alle selvejende daginstitutioner fremover vælger at være en del af den kommunale forsikringsordning, og ikke selv tegner yderligere forsikringer, forventes der at være en udgift på 0,5 mio. kr. til forsikringer for de 12 institutioner. De selvejende daginstitutioner vil dermed samlet set kunne spare 0,7 mio. kr. om året til forsikringer.

Da de selvejende daginstitutioner i dag har forskellige opsigelsesvarsler på deres nuværende forsikringsaftaler, vil de løbende komme til at overgå til den kommunale forsikringsordning i takt med, at de kan udtræde af deres nuværende forsikringsordninger.

Ad 3) Tildelingen af lederløn til lederne i de selvejende daginstitutioner

Den nuværende model for tildeling af budget til lederløn i de selvejende daginstitutioner tager afsæt i en fordelingsnøgle baseret på antal medarbejdere i institutionen. Antallet af medarbejdere er igen baseret på antallet af børn i institutionen.

I Randers Kommune i dag indgår ledere i kommunale og selvejende daginstitutioner med en vægt på 0,75 i minimumsopgørelsen. Regeringen har udmeldt, at der vil ske en ændring af dagtilbudsloven, så ledere i dagtilbud ikke længere må indgå i opgørelsen af minimumsnormeringer fra 1. januar 2027. Daginstitutionsledernes overenskomst beskriver, at lederne er ansat uden højeste tjenestetid. Vurderingen er derfor, at en institutionsleder ikke kan være ansat både som leder og som pædagog.

På den baggrund vurderer forvaltningen, at hver selvejende daginstitution fremadrettet skal have tildelt budget til en fuldtidslederstilling, og der foreslås derfor en ny model for tildeling af budget til lederlønninger for de selvejende daginstitutioner. Modellen tildeler et budgetbeløb til et

lederårsværk til hver selvejende daginstitution svarende til gennemsnitslønnen for en pædagogisk leder i en kommunal daginstitution (i 2026 er den på 665.000 kr.) samt et tillæg der er baseret på institutionens børnetal for såkaldte "dagtilbudslederopgaver", som daginstitutionslederen i en selvejende daginstitution også varetager, f.eks. betjening af institutionens bestyrelse, håndtering af ansættelse og afskedigelse af medarbejdere og varetagelse af budgetansvaret i institutionen.

Med det nye forslag til tildeling, hvor hver selvejende daginstitution får tildelt et budgetbeløb til et helt lederårsværk samt et (mindre) tillæg baseret på institutionens børnetal, vil der fremadrettet være mindre forskel på de midler, som gives til ledelse i mindre selvejende daginstitutioner, og de midler, som gives til ledelse i større selvejende daginstitutioner, end der har været hidtil.

Den nye tildeling vil betyde, at de 12 selvejende daginstitutioner samlet set skal have tilført 848.000 kr. mere årligt til lederlønninger. Ni af de selvejende daginstitutioner vil fremadrettet få flere midler til lederlønninger, mens tre institutioner vil få færre midler end i dag. Indtil nu har lederlønningen i flere institutioner været delvis finansieret af den øvrige drift.

To af de selvejende daginstitutioner, KFUMs Institutioner og Den selvejende institution Glentevej, har også fritidstilbud tilknyttet deres institution. Analysen på daginstitutionsområdet har synliggjort, at der også er forskellige økonomiske rammevilkår for de selvejende og kommunale fritidstilbud efter dagtilbudsloven. Forvaltningen vil derfor anbefale, at der udarbejdes et tilsvarende analysearbejde på dette område, herunder også af tildelingen af lederløn til institutioner, der både har dag- og fritidstilbud.

Øvrige overvejelser

De selvejende daginstitutioner har i forbindelse med analysearbejdet ønsket, at den nuværende centrale pulje i Randers Kommune til løn til pædagogstuderende og pædagogisk assistent elever, når de er i praktisk i dagtilbuddene, fremadrettet i stedet bliver fordelt ud til de enkelte daginstitutioner. Dette er derfor en anledning til, at forvaltningen forholder sig til, om midlerne til elever og studerendes praktikløn skal placeres centralt i en pulje som nu, eller decentralt i de enkelte selvejende daginstitutioner og kommunale dagtilbud. Forpligtelsen til og antallet af praktikpladser, som institutionerne skal stille til rådighed, vil være uændret. Da dette ikke vedrører selve harmoniseringen af de selvejende daginstitutioners rammevilkår, vil forvaltningen drøfte dette separat med de kommunale dagtilbud og de selvejende daginstitutioner uafhængig af denne sag.

Økonomi

I nedenstående tabel fremgår en samlet opgørelse over behovet for tildeling af budget til de selvejende daginstitutioner, for at der kan sikres ensartede økonomiske rammevilkår mellem de kommunale dagtilbud og de selvejende daginstitutioner i Randers Kommune:

Aktivitet	**Beløb i kr.**
Bygningsrelaterede udgifter: Alarm og sikring	170.900

Bygningsrelaterede udgifter: Rengøring	120.300
Bygningsrelaterede udgifter: El, vand og varme	-74.900
Bygningsrelaterede udgifter: Renovation	64.700
Bygningsrelaterede udgifter: Skatter og afgifter	-160.900
Bygningsrelaterede udgifter: Udvendige arealer	11.000
Bygningsrelaterede udgifter: Bygningsvedligehold	460.800
Institutionernes forsikringer	0
Lederløn til lederne i de selvejende daginstitutioner	848.100
Beløb i alt	**1.440.000**

For budgetposter til el, vand og varme samt til skatter og afgifter har der hidtil været tildelt et større budget, end der har været udgifter. Beløbet fremstår derfor i ovenstående tabel med et negativt fortegn. Det samlede budgetbeløb, der skal tilføres de selvejende daginstitutioner for at sikre ensartede økonomiske rammevilkår med de kommunale dagtilbud, beløber sig til i alt 1,44 mio. kr. om året (2026 p/l).

Med et øget budget på i alt 1,44 mio. kr. om året og eventuelle årlige sparede udgifter for de selvejende daginstitutioner ved forsikring via Randers Kommunes ordning fordeler beløbene sig på følgende måde mellem de 12 selvejende daginstitutioner:

Selvejende daginstitution	**Tilført budgetbeløb**	**Sparede udgifter, hvis forsikring sker via Randers Kommunes ordning**
Den selvejende institution Glentevej	217.000	131.000
Kristrup Vuggestue	9.000	60.000
Tjærbyvejens Vuggestue	225.000	11.000
Børnehaven Bredstrupsgade	218.000	52.000
Børnehuset Himmelblå	-68.000	31.000
Børnehaven Tirsdalen	275.000	24.000
Kristrup Børnehus	-287.000	61.000
Helsted Børnehus	143.000	35.000
Platangården	-264.000	124.000
Boulevardens Børnehus	423.000	42.000
Børnehuset Mariendal	223.000	74.000
KFUMs institutioner	326.000	64.000
I alt	**1.440.000**	**709.000**

Som det fremgår af tabellen skal ni selvejende daginstitutioner have tilført økonomi for at få de samme rammevilkår som de kommunale dagtilbud, mens tre selvejende daginstitutioner

(Børnehuset Himmelblå, Kristrup Børnehus og Platangården) vil få en reduktion i deres nuværende økonomi.

I budget 2027 er der afsat midler til at sikre de selvejende daginstitutioner ensartede økonomiske rammevilkår. Forvaltningen anbefaler, at de økonomiske rammevilkår ensartes med tilbagevirkende kraft fra den 1. januar 2027.

Hvis de selvejende daginstitutioner fremadrettet vælger at være forsikrede via de kommunale forsikringsordninger, vil institutionernes budget til forsikringer skulle flyttes fra børne- og skoleudvalgets område til økonomiudvalgets område. Dette vil foregå løbende, efterhånden som de selvejende daginstitutioner kan opsige deres nuværende forsikringsaftaler, og flytningen af budgettet kan ske via kommunens tre årlige budgetopfølgninger.

Videre Proces

Det anbefales, at det beskrevne forslag til ensartede økonomiske rammevilkår for de selvejende daginstitutioner sendes til høring i de 12 selvejende daginstitutioner og i Sektor-MED Dagtilbud. Herefter behandles sagen igen på børne- og skoleudvalgets møde den 11. januar 2027, inden den sendes videre til behandling i byrådet den 25. januar 2027. Forvaltningen anbefaler, at de økonomiske rammevilkår herefter ensartes med tilbagevirkende kraft fra den 1. januar 2027.

Forvaltningen anbefaler endvidere, at der igangsættes et tilsvarende analysearbejde af de økonomiske rammevilkår for de kommunale og selvejende fritidstilbud efter dagtilbudsloven, da analysen på daginstitutionsområdet også har synliggjort forskellige økonomiske vilkår for disse.